

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania K. U.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu
o wysokość zaległości z tytułu składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3
grudnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 28 lutego 2023 r., sygn. akt III AUa 1287/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

r.g.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 lutego 2023 r. sygn. akt III AUa 1287/21, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację odwołującego się K. U. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 30 kwietnia 2021 r., sygn. akt VIII U 175/21, w sprawie z odwołania K. U. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we Wrocławiu o wysokość zaległości z tytułu składek. Wyrokiem z 30 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy, w punkcie I oddalił odwołanie K. U. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu z 23 listopada 2020 r. znak: [...], ustalającej wysokość zaległości wnioskodawcy z tytułu składek w której określił wysokość

zaległości płatnika w łącznej kwocie 264.016,64 zł, w tym należność główna 220.257,71 zł, koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 7.322,99 zł, koszty upomnienia w kwocie 1.159,94 zł oraz należne odsetki za zwłokę w łącznej kwocie 35.276,00 zł obliczone na dzień 23 listopada 2020 r.; w punkcie II zasądził od odwołującego się na rzecz strony pozwanej kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 28 lutego 2023 r. sygn. akt AUa 1287/21 skargę kasacyjną wniósł odwołujący się K. U., który zaskarżył wyrok w całości. Odwołujący się wniósł o: uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zniesienie postępowania przed Sądem pierwszej instancji w zakresie dotkniętym nieważnością, poczynając od rozprawy w dniu 30 kwietnia 2021 r. i przekazanie do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 1); zasądzenie od organów na rzecz odwołującego się kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 2); wstrzymanie wykonalności wyroku z 28 lutego 2023 r. Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu sygn. akt. III AUa 1287/21 do czasu zakończenia postępowania kasacyjnego (pkt 4).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na to, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania i z uwagi na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c. wynika z rozpoznania przez Sąd drugiej instancji sprawy w postępowaniu odwoławczym w składzie jednego sędziego, podczas gdy Sąd drugiej instancji zobowiązany był do rozpoznania sprawy w składzie trzech sędziów na podstawie art. 367 § 3 k.p.c., który jednocześnie stanowi przejaw zasady zagwarantowanej w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Skarżący wskazał ponadto w sprawie istnienie istotnego zagadnienia prawnego, które sformułował jako pytanie: jak interpretować art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób

zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej ustawa COVID-19), i czy ww. przepis organicza prawo strony do Sądu.

Zaskarżonemu wyrokowi odwołujący się zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, mające istotny wpływ na wynik sprawy: (na podstawie art. 398³ § 1 pkt. 1 k.p.c.) to jest art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 poprzez jego zastosowanie i naruszenie art. 45 Konstytucji RP skutkujące wydaniem orzeczenia przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w składzie jednego sędziego, co doprowadziło do ograniczenia prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. Skarżący podniósł również naruszenie przepisów postępowania, w sposób który miał istotny wpływ na wynik sprawy (na podstawie art. 398³ § 1 pkt. 2 k.p.c.): art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 214 § 1 k.p.c. poprzez nieodroczenie terminu rozprawy z 30 kwietnia 2021 r. pomimo nedoręczenia pełnomocnikowi powoda zawiadomienia o terminie posiedzenia Sądu oraz zobowiązania do usprawiedliwienia nieobecności, przed terminem posiedzenia, a następnie przeprowadzenie oraz zamknięcie rozprawy w tym dniu (30 kwietnia 2021 r.) i wydanie wyroku bez udziału odwołującego się, co stanowi przyczynę nieważności określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c.

Organ rentowy nie złożył odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba

rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione. Dodatkowo skarżący wskazuje istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego tj. przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Na wstępie należy zauważyć, że skarga kasacyjna została oparta na wadliwej koniunkcji przesłanek: oczywistej zasadności i istotnego zagadnienia prawnego występującego w sprawie. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest bowiem możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Nie sposób uznać, że sporna kwestia jest oczywista (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 grudnia 2024 r., I CSK 4283/23, LEX nr 3787635; 5 grudnia 2024 r., I CSK 4316/23, LEX nr 3787657; I CSK 4052/23, LEX nr 3762732; 24 czerwca 2021 r., III CSK 77/21, LEX nr 3190957).

Odnosząc się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do oczywistej zasadności wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest

uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

W pierwszej kolejności odnieść trzeba się do podnoszonej przez skarżącego nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji z uwagi na sprzeczny z przepisami prawa skład sądu orzekającego (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Kwestie te zostały wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (LEX nr 3523123), której nadano moc zasady prawnej. Sąd Najwyższy uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej ustawa COVID-19), ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Jednakże przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże z oceną skutków orzeczeń wydanych po 26 kwietnia 2023 r. w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z

art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny. Uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, zostało ocenione przez Sąd Najwyższy za niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście wadliwe. Ponadto możliwość wzruszania orzeczeń tylko z powodu dotychczasowego respektowania regulacji art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 - bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego - nadszarpnęłaby również wizerunek sądów. Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że ochrona dobra i interesów obywateli, jako najwyższa wartość konstytucyjna (art. 1 Konstytucji RP), a także powaga władzy sądowniczej i jej znaczenie w działalności państwa, nakazuje znieść wsteczne skutki wykładni, która legła u podłoża tej uchwały. Tym samym nie można podzielić poglądu skarżącego, że zachodzi nieważność postępowania uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wydał zaskarżony wyrok w składzie jednoosobowym przed 26 kwietnia 2023 r.

W pozostałym zakresie autor skargi powołuje się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej mającą wynikać z nieuwzględnienia przez Sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed Sądem I instancji związanej z pozbawieniem strony prawa do obrony art. 379 pkt. 5 k.p.c. Jednakże odwołujący się w ramach podstaw skargi nie podnosi zarzutu naruszenia art. 378 § 1 lub art. 386 § 2 k.p.c. Z uwagi na to, że nieważność postępowania odnoszona jest do postępowania pierwszoinstancyjnego, brak podniesienia takiego zarzutu uniemożliwia kontrolę kasacyjną w tym zakresie. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z utrwalonym i jednolitym orzecznictwem w ramach kontroli kasacyjnej Sąd Najwyższy jest uprawniony do badania, czy zachodzi nieważność postępowania pierwszoinstancyjnego tylko wtedy, gdy skarżący zarzucił w ramach drugiej podstawy kasacyjnej obrazę art. 378 § 1 lub art. 386 § 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998/5/81; wyrok Sądu

Najwyższego z 29 września 2017 r., V CSK 14/17, LEX nr 2455744; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2023 r., I CSK 6632/22, LEX nr 3702072; postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lutego 2019 r., III UK 144/18, LEX nr 2615811).

Ponad to odnosząc się do istotnego zagadnienia prawnego sformułowanego przez skarżącego kwestie zostały zresztą wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, co zostało już przedstawionej wyżej.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[a.ł.]